

Fimmtudaginn 6. mars 1997.

Nr. 262/1996.

**Reynir Sigursteinsson og
Halldór Gunnarsson**

(Steingrímur Pormóðsson hdl.)
gegn

Hjalta Jóni Sveinssyni

Birni Eiríkssyni og

Bókaútgáfunni Skjaldborg hf.

(Skarphéðinn Þórisson hrl.)

Meiðyrði. Friðhelgi einkalífs. Höfundarréttur.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Hrafn Bragason, Garðar Gíslason og Markús Sigurbjörnsson.

Áfrýjendur skutu málinu til Hæstaréttar með stefnu 10. júlí 1996. Þeir krefjast þess, að dæmd verði dauð og ómerk eftirfarandi ummæli stefnda Hjalta Jóns Sveinssonar ritstjóra tímaritsins Hestsins okkar í marshefti 1995:

1. Í leiðara: „Þeir fjárfesta því óhikað þó þeir viti að ævintýrið geti endað út í móa. Svona virðast þeir íslensku hrossabændur vera sem hafa stofnað „ræktunarstöðina“ í Litháen ...“
2. Í greininni Gluggað í greinargerð: „...vegna 70 milljóna króna lánsumsóknar ISASVA til norræna fjárfestingabankans“.
3. „Til þess að sannfæra ráðamenn bankans um að slíkt sé hér í góðu lagi, er þessi skýrsla skrifuð ...“
4. „... er áætlun um að þarna muni fyrst og fremst verða starfrækt ræktunarmiðstöð“.
5. „... sem hið sama félag hafði falið ýmis trúnaðarstörf“.
6. Millifyrirsögnin „Prestur og allsherjargoði“.
7. „Séra Halldór Gunnarsson hélt utan til samningsgerðar sem framkvæmdastjóri Félags hrossabænda“.
8. „Að nota landið í skyni ræktunar íslenskra hrossa er arðvænlegasta leiðin fyrir Litháa um þessar mundir.“

Áfrýjendur krefjast þess, að stefndu Hjalti Jón og Björn Eiríks-

son verði dæmdir „til greiðslu sektar í ríkissjóð fyrir ofangreind ummæli og þær aðdróttanir um fjármálasukk, soun á almannafé og svik við Félag hrossabænda, sem í ofangreindum ummælum felast, sem og þeim aðdróttunum, er felast í uppsetningu greinarinnar í heild sinni“ – einnig, að stefndu verði dæmdir til greiðslu sektar fyrir að skýra opinberlega frá einkamálefnum áfrýjenda og hagsmunum þeirra tengdum fyrirtækjum, sem þeir veittu forstöðu.

Enn fremur krefjast áfrýjendur, að viðurkennt verði með dómi, að heimilt verði að ganga að stefnda Bókaútgáfunni Skjaldborg hf. til greiðslu dæmdra sekta á hendur stefndu Hjalta Jóni og Birni, jafnframt, að viðurkennt verði með dómi, að höfundarréttur áfrýjenda hafi verið brotinn með því, að birtar voru í tímaritinu Þýðingar úr ensku úr óútgefnu (óbirtu) riti áfrýjenda, „Isasva, Heildaráætlun (A corporate plan) 1993-2000“, sem er skýrsla áfrýjenda frá október 1993 til Norræna fjárfestingarbankans.

Þá er þess krafist, að stefndu verði in solidum dæmdir til að greiða áfrýjendum miskabætur, að fjárhæð 2.000.000 krónur, ásamt dráttarvöxtum samkvæmt III. kafla vaxtalaga nr. 25/1987 frá 31. mars 1995 til greiðsludags og að stefndu verði in solidum dæmdir til að greiða áfrýjendum 150.000 krónur ásamt dráttarvöxtum til þess að kosta birtingu dómsins í dagblöðum og tímaritum. Verði ekki fallist á, að greiðsluábyrgð Bókaútgáfunnar Skjaldborgar hf. sé in solidum með öðrum stefndu, er þess krafist til vara, að viðurkennt verði með dómi, að heimta megi dæmdar bætur af stefnda Bókaútgáfunni Skjaldborg hf.

Áfrýjendur krefjast og málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndu krefjast staðfestingar héraðsdóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Staðfesta ber niðurstöðu héraðsdómara um aðildarskort stefnda Björns Eiríkssonar vegna ummæla í 1. tölulið, þar sem þau eru úr leiðara, sem auðkenndur er nafni ritstjórans, stefnda Hjalta Jóns Sveinssonar. Ummæli undir öðrum töluliðum eru úr greininni Gluggað í greinargerð, sem er ekki nafngreind höfundarnafni. Samkvæmt 3. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1956 um prentarétt ber þá ritstjóri ábyrgðina, og er nægilegt að beina kröfum að honum. Ber því einnig að staðfesta niðurstöðu hins áfrýjaða dóms um aðildarskort stefnda Björns að þessu leyti. Fer þá eftir niðurstöðu dómsins, hvort

komi til greiðsluábyrgðar stefnda Bókaútgáfunnar Skjaldborgar hf. samkvæmt 17. gr. laganna.

Eins og rakið er í héraðsdómi, hafði orðið umræða um málefni fyrirtækisins ISASVA í fjölmiðlum og á fundum meðal hrossabænda og annarra áhugamanna. Áfrýjandi Halldór hefur lýst því fyrir dómi, að það hafi fyrst verið á aðalfundi Félags hrossabænda í nóvember 1994, sem spurningar hafi komið fram um viðfangsefnið, en greinin Hrossabændur blekkir í Eiðföxa í desember 1994 hafi verið upphafið að aðför að sér sem framkvæmdastjóra félagsins. Útvarpsþáttur 14. janúar 1995 hafi verið liður í aðförinni, en megin-aðförin hafi verið gerð í tengslum við búnaðarþing um mánaðamót febrúar og mars 1995.

Stefndi Hjalti Jón hefur lýst því fyrir dómi, að honum hafi verið kunnugt um, að deilur hafi risið innan Félags hrossabænda um sameignarfélagið ISASVA, tilgang þess og verkefni. Sér hafi verið kunnugt um greinina í desemberhefti Eiðföxa 1994, og sér hafi borið í hendur skýrslan „ISASVA, A CORPORATE PLAN 1993-2000“ og kaflar á íslensku. Sér hafi fundist hér um svo mikið fyrirtæki að ræða og miklar lánaþyrngreiðslur, sem farið var fram á, að hann hafi viljað upplýsa lesendur sína um, hvað væri á seyði.

Í hinum áfrýjaða dómi eru hin átöldu ummæli tekin fyrir. Enda þótt sýnt sé, að í ummælunum felist gagnrýni á áfrýjendur og fyrirtæki þeirra, ber að fallast á með héraðsdómara, að í engu þeirra felist ærumeiðandi móðgun eða aðdróttun. Einnig verður fallist á með héraðsdómara, að efni skýrslu áfrýjenda hafi verið svo á vitorði manna, að frásögn stefnda Hjalta Jóns hafi ekki verið brot á 229. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Ekki er skýrlega fram komið, hvar höfundarréttur að skýrslunni liggur. Verður því ekki talið, að brot á honum hafi verið að ræða.

Samkvæmt þessu og með vísan til forsendna héraðsdóms að öðru leyti verður hann staðfestur um annað en málskostnað.

Eftir aðdraganda málsins og atvikum er rétt, að áfrýjendur greiði stefndu málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti, sem ákveðinn er í einu lagi, eins og í dómsorði greininir.

D ó m s o r ð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður um annað en málskostnað.

Áfrýjendur, Halldór Gunnarsson og Reynir Sigursteinsson, greiði óskipt stefndu, Hjalta Jóni Sveinssyni, Birni Eiríkssyni og Bókaútgáfunni Skjaldborg hf., samtals 300.000 krónur í málskostnað í héraði og fyrir Hæstarétti.

Dómur Héraðsdóms Reykjavíkur 10. apríl 1996.

1. Mál þetta var höfðað með stefnu, birtri 27. september 1995, og dómtek-ið 18. f. m.

Stefnendur eru Reynir Sigursteinsson, kt. 300950-3109, Hlíðarbergi, Mýrahreppi, Austur-Skaftafellssýslu, og Halldór Gunnarsson, kt. 140141-7719, Holti, Vestur-Eyjafjallahreppi, Rangárvallasýslu.

Stefndu eru Hjalti Jón Sveinsson, kt. 050353-7719, Lauga-Holti, Reykdælahreppi, Suður-Pingeyjarsýslu, og Björn Eiríksson, kt. 020448-2029, Stuðlaseli 33, Reykjavík, fyrir hönd Bókaútgáfunnar Skjaldborgar hf., kt. 520975-0209, Ármúla 23, Reykjavík, sem framkvæmdastjóra félagsins og persónulega.

Dómkröfur stefnenda eru eftirfarandi:

I. Ómerking ummæla.

Stefnendur krefjast þess, að eftirfarandi ummæli stefnda Hjalta Jóns Sveinssonar, ritstjóra tímaritsins Hestsins okkar í marshefti tímaritsins 1995 verði dæmd dauð og ómerk:

a) Á bls. 5 (leiðari):

1. „... telja hugsjónamenn einmitt fyrirtækjastofnun af þessu tagi – sam-vinnuverkefni Íslendinga og Litháa í hrossarækt – til þess fallið að rétta við bágborinn efnahag og atvinnulíf þess hrjáða og fátæka lands“.

2. „Íslendingar eru aftur á móti spenntir fyrir áhættunni enda því vanir að þurfa að treysta á guð og lukkuna – aldrei vissir um það fyrir fram hvort loðnan gengur upp að landinu þetta árið eða ekki. Þeir fjárfesta því óhikað þó þeir viti að ævintýrið geti endað úti í móa. Svona virðast þeir íslensku hrossabændur vera sem hafa stofnað „ræktunarstöðina“ í Litháen...“

3. „... en því má ekki gleyma að þegar um svo miklar fjárhagslegar skuldbindingar er að ræða og notkun á opinberu fé, þá er þetta ekki lengur þeirra einkamál“.

b) Á bls. 25 (greinin Gluggað í greinargerð):

4. „vegna 70 milljón króna lánsúmsóknar ISASVA til norræna fjárfest-ingabankans“.

5. „Til þess að sannfæra ráðamenn bankans um að slíkt sé hér í góðu lagi, er þessi skýrsla skrifuð...“

6. „Loks er að nefna að búgarðurinn muni jafnframt þjóna sem vinsæll ferðamannastaður...“

7. „Verkefnið mun á stuttum tíma afla Litháum mikils erlends gjaldeyris þeim að kostnaðarlausu, sem þeir þarfnast nú mjög um stundir.“

8. „... er áætlunin um að þarna muni fyrst og fremst verða starfrækt ræktunarmiðstöð.“

9. „... sem hið sama félag hafði falið ýmis trúnaðarstörf.“

c) Á bls. 26 (sama grein):

10. Millifyrirsögnin „Prestur og allsherjargoði“.

11. „Séra Halldór Gunnarsson hélt utan til samningsgerðar sem framkvæmdastjóri Félags hrossabænda...“

12. „... eða þangað til fyrirtækið væri farið að skila verulegum arði.“

13. „Halldór Gunnarsson skrifar síðan undir erindisbréf fyrir hönd stjórnar Félags hrossabænda þar sem ofangreindir félagar hans eru skipaðir í nefnd á vegum félagsins...“

d) Á bls. 27 (sama grein):

14. „Að nota landið í skyni ræktunar íslenskra hrossa er arðvænlegasta leiðin fyrir Litháa um þessar mundir.“

II. Sektir í ríkissjóð.

Stefnendur krefjast þess, að stefndu Hjalti Jón og Björn Eiríksson verði dæmdir til greiðslu sektar í ríkissjóð fyrir ofangreind tilgreind ummæli og þær aðdróttanir um fjármálasukk, sóun á almannafé og svik við Félag hrossabænda, sem í tilgreindum ummælum felast, sem og þeim neðangreindum aðdróttunum, sem felast í myndatextanum „Hvað er að gerast í Litháen“ (bls. 25) og millifyrirsögnunum:

1. „Samkeppni við Íslendinga“ (bls. 25).

2. „400 kúa fjós, rúm fyrir 1400 svín“ (bls. 27).

Þá er gerð krafa um, að stefndu verði dæmdir til greiðslu sektar fyrir að skýra opinberlega frá einkamálefnum stefnenda í marshefti tímaritsins Hestsins okkar 1995.

Þess er krafist, að viðurkennt verði með dómi, að heimilt verði að ganga að stefndu Bókaútgáfunni Skjaldborg hf. til greiðslu dæmdra sekta á hendur Hjalta Jóni og Birni Eiríkssyni.

III. Viðurkenning á broti á höfundarrétti.

Stefnendur krefjast þess, að viðurkennt verði með dómi, að höfundarréttur stefnenda hafi verið brotinn með því, að birtar voru í tímaritinu Hestinum okkar, marsútgáfu 1995, þýðingar úr óbirtu riti stefnenda, Isasva,

Heildaráætlun (A corporate plan) 1993-2000, sem er skýrsla stefnenda frá október 1993 til Norræna fjárfestingarbankans.

IV. Miskabætur.

Að stefndu verði in solidum dæmdir til að greiða stefnendum miskabætur, að fjárhæð 2.000.000 kr., ásamt dráttarvöxtum skv. III. kafla vaxtalaga frá 31. mars 1995 til greiðsludags. Þá er þess krafist, að stefndu verði in solidum dæmdir til að greiða stefnendum 150.000 krónur ásamt dráttarvöxtum skv. III. kafla vaxtalaga frá 31. mars 1995 til greiðsludags til þess að kosta birtingu dómsins í öllum dagblöðum og tímaritum landsins. Ef ekki verður fallist á, að greiðsluábyrgð stefndu Bókaútgáfunnar Skjaldborgar hf. sé in solidum með hinum stefndu, er þess krafist til vara, að viðurkennt verði með dómi, að heimta megi dæmdar fjárhæðir skv. dómkröfulið IV af stefndu Bókaútgáfunni Skjaldborg hf.

V. Að stefndu verði in solidum dæmdir til að greiða stefnendum málskostnað að mati réttarins.

Stefndu gera þær dómkröfur, að þeir verði sýknaðir af öllum kröfum stefnenda og þeim tildæmdur málskostnaður að mati dómsins úr hendi stefnenda in solidum auk virðisaukaskatts á málflutningsþóknun.

2. Tímaritið Hesturinn okkar, 1. tbl. 36. árg., marshefti 1995, var gefið út af stefnda, Skjaldborg hf., ábyrgðarmaður stefndi Björn Eiríksson og ritstjóri stefndi Hjalti Jón Sveinsson. Þar birtust skrif stefnda Hjalta Jóns Sveinssonar, sem málshöfðun beinist að.

Annars vegar er um að ræða forystugrein á bls. 5 með undirskriftinni Hjalti Jón Sveinsson. Stefnendur styðja kröfu um refsingu m. a. við það, að með leiðara sé sveigt þannig að æru þeirra, að refsingu varði samkvæmt 235. gr. hgl. Þykir því rétt, að efni leiðarans verði tilgreint í heild:

„Að undanfögnu hefur mikið verið rætt um ræktun íslenskra hrossa erlendis og sívaxandi útflutning, ekki síst á hryssum í því skyni að bæta stofninn ytra og auka viðkomuna. Harðar deilur hafa verið meðal hrossabænda um nýstofnaða „ræktunarmiðstöð“ í Litháen og stóra drauma og glæstar vonir hluthafanna þar að lútandi. Ekki skil ég til fullnustu hvað vakir fyrir þessum ágætu mönnum en það er stundum engu líkara en þeir standi í þeirri bjargföstu trú að þeir séu brautryðjendur á þessu sviði eða að minnsta kosti muni eiga í fullu tré við keppinauta sína í Evrópu. Vera kann að þau hross sem til ræktunarinnar hafa valist séu af því tagi að þau slái öllu öðru við. Litháen varð fyrir valinu og telja hugsjónamenn einmitt fyrirtækjastofnun af þessu tagi – samvinnuverkefni Íslendinga og Litháa í hrossarækt – til þess fallið að rétta við bágborinn efnahaga og atvinnulíf

þessa hrjáða og fátæka lands. Ég óttast samt að þær geysilegu fjárhagslegu skuldbindingar sem íslensku aðilar þessa samvinnuverkefnis eru að fjötra sig í séu hættuspil og síst til þess að auka hróður íslenska hestsins og þeirrar „menningar“ sem hann hefur leitt af sér í Evrópu.

Það vill svo til að Þjóðverjar og fleiri þjóðir hafa náð umtalsverðum árangri í ræktun. Af þeim sökum hefur hlutfall góðra kynbótagripa þar í landi og víðar stækkað ár frá ári og frambærilegum hrossum fjölgað. Aftur á móti er það svo að í Evrópu, sem hér á landi í allt of mörgum tilvikum, er hvert einasta folald sett á ef það á annað borð getur risið á fætur eftir að það kemur úr móðurkviði. Af þeim sökum er hverri einustu truntu komið undir hnakk fyrir eða síðar engum til ánægju og „ræktuninni“ til háðungar.

– En það er svo með Þjóðverja t. d. að þeir láta aldrei neinn pening af hendi rakna nema þeir eigi hann helst í handraðanum og því aðeins að þeir séu þess fullvissir að þeir taki enga áhættu. Íslendingar aftur á móti eru spenntir fyrir áhættunni enda því vanir að þurfa að treysta á guð og lukkuna – aldrei vissir um það fyrirfram hvort loðnan gengur upp að landinu þetta árið eða ekki. Þeir fjárfesta því óhikað þó að þeir viti að ævintýrið geti endað úti í móa. Svona virðast þeir íslensku hrossabændur vera sem hafa nú stofnað „ræktunarstöðina“ í Litháen og leggja undir hana 200 hektara lands og svo mikils krefst býlið að 50 dráttarvélar mun þurfa til að sinna aðdráttum og öðru sem til þarf svo hjólin megi snúast. Þetta er því ekkert smáfyrirtæki – enda krefst það mikils fjármagns ef marka má greinargerð íslensku aðilanna sem fylgir umsókn þeirra um tugmilljóna lán til Norræna fjárfestingabankans.

Mikið hefur verið skrifað og rætt um þetta mál að undanfögnu og yfirlýsingar fallið á báða bóga. Hér verður ekki lagður dómur á en þess í stað verður gluggað í téða greinargerð svo lesendur megi sjá um hvað málið snýst í aðalatriðum – og lagt síðan eigið mat á hvort þeim virðist þetta til góðs eða ills. Fyrst og fremst er þetta framtak þeirra einstaklinga sem að þessu standa en því má ekki gleyma að þegar um svo miklar fjárhagslegar skuldbindingar er að ræða og notkun á opinberu fé, þá er þetta ekki lengur þeirra einkamál.“

Hins vegar er grein á rúmum þremur baðsíðum (25-28) undir fyrrsögninni: Gluggað í greinargerð (undirfyrrsögn: „Vegna 70 milljóna króna láns-umsóknar ISASVA til Norræna fjárfestingabankans“). Í samræmi við það, sem ljóslega kemur fram í leiðara, hefur stefndi Hjalti Jón Sveinsson lýst yfir, að hann sé höfundur þeirrar greinar og hafi einnig hannað uppsetningu hennar og millifyrirsagnir. Í lok hennar er vitnað til heimildar: IS-ASVA. A Corporate plan 1993-2000 (Accompanying document with loan

application of \$ 744.875 from the NIB Program). Greinin hefur að megin-efni að geyma frásögn um efni skýrslunnar og beinar tilvitnanir í texta hennar með vísunum til blaðsíðutalna.

Skýrsla sú eða greinargerð, sem til var vitnað, var samin af stefnendum í júlí 1993 sem fylgiskjal með lánsumsókn fyrir Isasva til Norræna fjárfestingarbankans, eins og nánar greinir í formála, sem ber undirritun stefnenda, sbr. íslenska útgáfu stefnenda frá því í október 1993:

„Bæklingur þessi er fylgiskjal með umsókn um lán úr sjóði Norræna fjárfestingabankans til eflingar fjárfestingum í Eystrasaltslöndunum. Umsækjandi er ISASVA, sameignarfyrtæki íslensks hrossaræktarfyrtækis, Ísens hf. (51%), og litháísks stórbýlis, Krasuona (49%). Þessir tveir aðilar hafa stofnað nýtt félag, ISASVA, sem á nokkrum árum er ætlað að verða sterk ræktunarstöð fyrir íslenska hesta í Litháen. Stöðin mun flytja hrossin út til annarra Evrópulanda, einkum Þýskalands og Svíþjóðar. Einnig mun hún starfa sem sölumiðstöð fyrir íslensk hross, bæði sem umboðssala fyrir íslenska hrossabændur og sem sölustöð fyrir sín eigin hross, fædd og alin í Litháen. Loks er það von okkar, að stöðin geti orðið vinsæl ferðamanna- miðstöð fyrir Íslendinga og fyrir hestafólk víðs vegar að úr Evrópu...“

Isasva var stofnað um mitt ár 1995 og er sameignarfélag íslenska hlutafélagsins Ísen og búgarðsins Krasuona í Litháen. Stefnendur eru báðir meðal eigenda að Ísen hf., en af öðrum eigendum skal nefnt Félag hrossabænda. Reynir Sigursteinsson er stjórnarmaður og framkvæmdastjóri hlutafélagsins og jafnframt í stjórn Isasva, en stefnandinn Halldór Gunnarsson, sem gegnir að hlutastarfi stöðu framkvæmdastjóra Félags hrossabænda og er jafnframt formaður markaðsnefndar þess, er stjórnarformaður Isasva.

Aðdragandi að stofnun Ísen hf. og að því samvinnuverkefni, sem hér um ræðir, virðist verða rakinn til þess, að þrír menn, þ. á m. stefnandinn Reynir Sigursteinsson, voru tilnefndir af stjórn Félags hrossabænda í verkefnane- fnd, „sem hafi það viðfangsefni að koma upp sölustöð í Litháen fyrir íslensk reiðhross, til þess að selja þaðan áfram hross, m. a. til Svíþjóðar, Þýskalands og annarra Evrópulanda“. Hinn litháíski samstarfsaðili mun hafa gert að skilyrði, að áhersla yrði, a. m. k. fyrst í stað, lögð á ræktunar- starf. Af því mun hafa risið ágreiningur innan Félags hrossabænda, sem einkum hafi orðið vart á síðasta ársfjórðungi 1994 og fyrsta ársfjórðungi 1995. Gagnrýni virðist hafa beinst að stefnendum.

Stefnandinn Halldór Gunnarsson hefur borið, að sér hafi sárnað umrædd skrif í Hestinum okkar, sem hann hafi ritstýrt í áratug, en þau hafi verið lið- ur í aðför að sér. Sér hafi gengið það eitt til, að hann hafi haft trú á, að rétt væri að nýta tækifærið og koma upp sölumiðstöð í Eystrasaltslöndum, er

þau opnuðust. Hann kvað lán það, sem sótt var um, ekki hafa fengist, viðfangsefnið allt væri í uppnámi og mikil hætta á, að verulegar fjárhags-skuldbindingar falli á sig. Í skýrslu stefnandans Reynis Sigursteinssonar fyrir dómi kom fram, að hann teldi umstefnd skrif hafa miðað að því að gera tortryggilegt fyrirtæki, sem hann eigi aðild að.

Fyrirgreint fylgiskjal með lánsúmsókn er samið á ensku, 66 bls. að lengd og skiptist í 12 kafla: Inngangur. Íslenski reiðhesturinn. Útflutningur íslenskra hrossa. Tvö hrossaræktarþú Félags hrossabænda. Ísen hf. á Íslandi. Agrofirma Krasuona Lietuva. Isasva. Starfssvið Isasva í Litháen. Viðskipta-áætlun Isasva. Áætlaður stofnkostnaður, tekjur og veðyfirlit 1993-1997. Áætlað tekju- og gjaldayfirlit og veðyfirlit 1998-2000. Stutt yfirlit, lánsúmsókn og lokaorð. – Af skýrslunni voru fimm eintök afhent hérlandis, þ. e. til Landsbanka Íslands, Framleiðnisjóðs, Byggðastofnunar, landbúnaðarráðuneytisins og utanríkisráðuneytisins. Stefnendur þýddu skýrsluna á íslensku og gáfu út í október 1993 með viðauka um fjárhagsleg málefni, sem unninn var af hagfræðingi. Þeirri útgáfu var dreift til hluthafa Ísen hf. Hvorug þessara skýrslna var auðkennd sem trúnaðarmál.

Hluti íslensku skýrslunnar var lagður fyrir aðalfund Félags hrossabænda í nóvember 1993 í formi sjö blaðsíðna útdráttar. Í desemberhefti tímaritsins Eidfaxa, 12. tbl. 1994, birtist grein undir fyrirsögninni Hrossabændur blektir. Var þar fjallað um umrædda áætlun og vitnað til greinargerðar með lánsúmsókn. Hinn 14. janúar 1995 var í þættinum Hér og nú í ríkisútvarpinu fjallað um Isasva. Rætt var við Jörmund Inga Hansen, framkvæmdastjóra félagsins, um starfsemi þess og lesið upp úr umræddri skýrslu og að öðru leyti vitnað til hennar. Með dreifibréfi nokkurra félagsmanna í Félagi hrossabænda, dags. 16. janúar 1995, til annarra félagsmanna fylgdi greinargerð, „sem byggir á þeim gögnum, sem finna má í heimildaskrá aftan við hana“. Þar á meðal eru: Lánsúmsókn ISASVA til Norræna fjárfestingabankans frá sumrinu 1993 og Fylgiskjöl með lánsúmsókn ISASVA til Norræna fjárfestingabankans (NIB), út gefin í júlí 1993.

Fyrir dóminum vísaði stefndi, Hjalti Jón Sveinsson, því á bug, að umstefnd skrif væru liður í samsæri. Hann kvaðst hafa komið víða og hitt marga hestamenn á þessum tíma sem endranær og þannig fengið upplýsingar um deilur, sem uppi voru um framangreint málefni og ýmsir hafi haft gögn um í höndum. Hann kvað skýrsluna hafa borist í hendur sér í janúar 1995 í hinni ensku útgáfu auk einhverra kafla á íslensku. Ádeilan hafi falist í því, að fjölmargir félagar í Félagi hrossabænda hafi staðið í þeirri trú, að stofna ætti söлумiðstöð í Litháen, en í ljós hafi komið, að einkum væri gert ráð fyrir ræktunarstöð og út verið fluttar hryssur og graðhestar. Hann

kvaðst engra hagsmuna eiga að gæta í sambandi við hrossaræktun og ekki hafa blandað sér í framangreindar deilur. Tilefni skrifanna hafi eingöngu verið það, að sér hafi fundist umfang málsins og lánaþyrirgreiðslu þeirrar, sem sótt var um, vera þvílíkt, að rétt væri að upplýsa lesendur um, hvað á seyði væri.

3. *Niðurstöður.*

Aðildarskortur.

Sýknukrafa stefndu Björns Eiríkssonar og Bókaútgáfunnar Skjaldborgar hf. er byggð á aðildarskort. Þar sem málið varðar greinaskrif, sem nafngreindur höfundur hefur ritað í tímarit, ber höfundur einn ábyrgð á efninu samkvæmt 2. mgr. 15. gr. laga nr. 57/1956 um prentrétt. Ritsstjóri eða útgefandi rits verða því aðeins gerðir ábyrgir fyrir efni þess, að enginn nafngreindur höfundur sé nefndur, sbr. 3. mgr. 15. gr. s. l. Þegar af þeirri ástæðu ber að sýkna stefndu Björn Eiríksson og Bókaútgáfuna Skjaldborg hf. af öllum kröfum stefnenda, sbr. 2. mgr. 16. gr. laga nr. 91/1991.

Krafa um ómerkingu ummæla og refsingu vegna þeirra.

Í stefnu segir: „Þegar litið er til leiðara Hjalta Jóns og uppsetningar greinarinnar „Gluggað í greinargerð“ bls. 25 til 28 í tímaritinu, millifyrirsagna og ljósmyndatexta, verða leiðarinn og önnur umfjöllun tímaritsins, bls. 25 til 28 í tímaritinu, um viðfangsefni stefnenda varðandi ræktunar- og söлумiðstöð íslenska hestsins í Litháen ekki skilin öðruvísi en svo, að verið sé að dróttu því að stefnendum, að þeir stundi vafasöm viðskipti og geri tilraunir til að sóa almannafé. Alla vega sé greinin sett upp á þann hátt, að stefnendur séu lítilsvirtir sem hrossakaupmenn á leið út í fyrirtækjarekstur, sem þeir megi vita að aldrei geti gengið.“ Því er haldið fram, að hefði það verið ætlun stefndu að upplýsa og fræða hinn almenna lesanda tímaritsins Hestsins okkar, hefði þeim borið að hafa samband við stefnendur og leita upplýsinga þeirra um efnið. Það að fara þá leið, sem stefndu kusu, sýni, að ætlunin hafi verið að gera stefnendur tortryggilega í augum hins almenna lesanda tímaritsins.

Kröfu sína um ómerkingu tilgreindra ummæla stefnda Hjalta Jóns Sveinssonar reisa stefnendur á því, að ummælin feli í sér rangfærslur um efni rits stefnenda, í framsetningu ummælanna felist aðdróttanir, sum ummælin séu ærumeiðandi og öll a. m. k. móðgandi og óviðurkvæmileg. Önnur séu einfaldlega ósannar fullyrðingar.

Kröfu um refsingu styðja stefnendur því, að með ofangreindum leiðara og uppsetningu greinarinnar „Gluggað í greinargerð“ sé sveigt þannig að æru stefnenda, að refsingu varði skv. 235. gr. hgl. Stefnendur byggja á því, að þeir útdrættir, sem birtir eru orðréttir í greininni, og óbeinar ræður séu

klippt úr réttu samhengi, en þannig séu stefnendur gerðir tortryggilegir, en til þess leiði einnig myndatexti og millifyrirsagnir eins og „Hvað er að gerast í Litháen?“ „Samkeppni við Íslendinga“, „Prestur og allsherjargoði“ og „400 kúa fjós, rúm fyrir 1400 svín.“ Refsikrafan byggist einnig á því, að þegar hinar neikvæðu staðhæfingar stefnda Hjalta Jóns í leiðara hans séu settar í samhengi við tímaritsgreinina sjálfa, sé greinilegt, að verið sé að lítilsvirða stefnendur og væna þá um blekkingar og fjármálaglæfraskap.

Um æruvernd er af hálfu stefnenda vísað til 234. gr., 235. gr. og 241. gr. almennra hegningarlaga.

Af hálfu stefnenda er að öðru leyti vísað til eftirgreindra réttarreglna til stuðnings kröfum þeim, sem þeir gera í málinu: meginreglna laga um friðarbrott, og er meðal annars vísað til 65. gr. stjórnarskrár um persónufrelsi og 66. gr. um friðhelgi heimilisins og bréfhelgi, réttarreglna um bankaleynd, grundvallarreglna laga um persónuvernd og þagnarverndar einkalífs. Þá er vísað til 229. gr. hegningarlaga.

Af hálfu stefnda Hjalta Jóns Sveinssonar er vísað til þess, að þar sem tjáningarfrelsi þegnanna sé stjórnarskrárverndað og að auki tryggt með ákvæðum 10. gr. Mannréttindasáttmála Evrópu, verði að ætla honum sem ritstjóra tímarits hæfilegt svigrúm til þess að gagnrýna það, sem gagnrýnisvert sé í þjóðfélaginu á hverjum tíma. Ummælin, sem krafist sé ómerkningar á, séu mjög almenns eðlis. Gróflega megi skipta þeim í þrjá þætti, í fyrsta lagi almennar hugleiðingar stefnda í leiðara og í greinargerð tímaritsins um fyrirætlanir stefnenda og félaga þeirra, í öðru lagi fyrirsagnir og millifyrirsagnir í greinargerð stefnda, og í þriðja lagi beinar tilvitnanir í skýrslu stefnenda. Hvergi sé að finna ummæli, sem komi æru stefnenda við. Millifyrirsagnir séu efnisatriði, sem tekin séu úr efni skýrslu stefnenda. Það verði að telja almenna reglu í blaðamennsku og allri uppsetningu texta að setja inn forvitnilega eða „sláandi“ fyrirsögn í formi staðhæfingar eða spurningar til að grípa athygli lesandans. Þá sé augljóst, að ógerlegt sé að krefjast ómerkningar á ummælum, sem orðrétt séu höfð úr skýrslu stefnenda sjálfra. Ætluðum óvildarhug stefnda sé jafnframt mótmælt og á sama hátt ætluðum tilbúðum stefnda til þess að hæðast að stefnendum. Því er þannig mótmælt, að ummæli stefnda séu ærumeiðandi eða óviðurkvæmleg eða að í þeim felist aðdróttun.

Verður nú fjallað um hin einstöku ummæli, sem felast í fjórtán tölusettum atriðum í kafla I í stefnu, og verður fylgt sömu röð:

1. Stefnendur telja tilvitnuð orð skrumskæla markmið stefnenda og vera til þess fallin að vera virðingu þeirra til hnekkis, enda láti stefndi að því liggja, að aðstandendur Isasva telji stofnun fyrirtækisins vera einhverja töfralausn, er muni rétta við efnahag og atvinnulíf í Litháen.

Ekki verður fallist á þennan skilning stefndu, heldur sé hér um að ræða frásögn af því, sem kemur fram í formála skýrslu stefnenda, m. a. í eftirfarandi orðum: „Verkefnið mun þannig á stuttum tíma og án kostnaðar færa Litháum verulegan gjaldeyri, sem þeir hafa mikla þörf fyrir ...“

2. Stefnendur byggja á því, að með þessum ummælum sé stefndi að drótta því að stefnendum, að fjárfestingar í Litháen muni aldrei skila arði, heldur fara út um þúfur.

Á þetta verður ekki fallist. Tilgreind ummæli eru í samhengi almennrar gagnrýni stefnda og varnaðarorða. Þau vísa til þeirrar alkunnu staðreyndar, að Íslendingar eru oft kærulausir í fjármálum, a. m. k. í samanburði við Þjóðverja.

3. Stefnendur byggja á því, að hér láti stefndi að því liggja, að stefnendur séu að leggja opinbert fé í hættu og að þar með sé nauðsynlegt að gera mál-ið opinbert.

Fyrirtæki stefnenda, sem um ræðir í málinu, hefur hlotið fyrirgreiðslu opinberra sjóða í formi láns og styrks, og í skrifum stefnda er fjallað um mjög háa lánsúmsókn. Ummælin vísa til þessara staðreynda sem og þeirrar, að ekki sé um að ræða einkamálefni stefnenda.

4. Undirfyrirsögn þessi er villandi, þar sem fjárhæðin nam að réttu um 47 milljónum íslenskra króna. Hin rétta fjárhæð lánsúmsóknar í bandaríkjadöllum kemur þó fram í meginmáli greinarinnar og í tilvitnun til heimildar. Verður því að telja, að um sé að ræða reiknings- eða ritvillu fremur en vís-vitandi rangfærslu, sem miði að því að gera framtak stefnenda tortryggilegt, eins og haldið er fram af hálfu þeirra.

5. Af hálfu stefnenda er því haldið fram, að ummæli þessi séu til þess fall-in að gera framtak stefnenda tortryggilegt og því ærumeiðandi aðdróttun og refsiverð. Miðað við efni leiðarans á þá leið, að um hættuspil sé að ræða, sé verið að gefa í skyn, að stefnendur séu að blekkja Norræna fjárfestingar-bankann.

Á þetta er ekki fallist. Í grein stefnda er skýrt frá því, að Norræna fjár-festingarbankanum sé ætlað að verja nokkru fé til samvinnufyrirtækja af því tagi, sem hér um ræðir, að vissum skilyrðum fullnægðum. Til þess að sannfæra ráðamenn bankans um, að slíkt sé hér í góðu lagi, sé skýrslan skrifuð. Þetta er í samræmi við lokamálsgrein formála stefnenda að skýrslu þeirra: „Tilgangur þessa bæklinga er að útskýra á greinargóðan hátt rök-semdir og þörf fyrir fyrirtæki af þessu sniði og setja fram þá útreikninga, sem liggja að baki lánsúmsóknar félagsins.“

6. Því er haldið fram, að hér sé um að ræða rangfærslu á efni rits stefn-enda, en þar sé sagt, að stefnendur vonist til, að búgarðurinn verði vinsæll ferðamannastaður.

Um þetta vísast til orðréttrar tilvitnunar hér að framan til formála skýrslu stefnenda. Um ætlaða rangfærslu skal til þess vísað, að af hálfu stefnda er ekki gefið í skyn, að um sé að ræða orðréttu tilvitnun.

7. Því er haldið fram af hálfu stefnenda, að markmið stefnda með því að þýða enska orðið „need“ sem „þarfnast nú mjög“ virðist vera það að hæða framtak stefnenda. Rangfærslan sé ekki einungis brot á sæmdarrétti stefnenda, heldur miði hún einnig að því að vera virðingu þeirra til hnekkis.

Orð hinnar ensku skýrslu: „...which they have need for“, er af stefnda þýtt sem: „...sem þeir þarfnast mjög nú um stundir“. Um þetta þykir nægja að vísa til þess, að í formála stefnenda að hinni íslensku útgáfu skýrslunnar er þýðing sjálfra þeirra efnislega eins: „...sem þeir hafa mikla þörf fyrir“.

8. Því er haldið fram af hálfu stefnenda, að þessi ummæli séu beinlínis röng, þar sem yfirlýst markmið stefnenda sé að setja einnig á fót söлумiðstöð íslenskra hesta, sbr. formála bæklingins.

Eins og að framan getur, eru markmið Isasva sett upp á eftirfarandi hátt í formála stefnenda: 1. Sterk ræktunarstöð fyrir íslenska hesta í Litháen. 2. Einnig mun hún starfa sem söлумiðstöð fyrir íslensk hross. 3. Loks er vonast til, að stöðin geti orðið vinsæl ferðamannamiðstöð. Samkvæmt þessu verður ekki séð, að ummæli stefnda séu röng.

9. Af hálfu stefnenda er því haldið fram, að með því að greina frá því, að Félag hrossabænda hafi falið þeim ýmis trúnaðarstörf, séu þeir vændir um að hafa rofið trúnað við félagið.

Þessi fullyrðing er ekki studd neinum þeim rökum, að á hana verði fallist.

10. Fyrirsögnin vísar til menntunar stefnanda Halldórs Gunnarssonar og starfsheitis Jörmundar Inga Hansen innan Ásatrúarsafnaðarins.

Eigi verður séð, að millifyrirsögn þessi eigi greinilega að vera stefnendum til háðungar, eins og haldið er fram af hálfu þeirra, og breytir í því efni engu, þótt fallist yrði á, að réttara kynni að hafa verið að nota titlana framkvæmdastjóri og kaupsýslumaður. Í því efni ber þess einnig að geta, að titlar þeir, sem notaðir voru, kunna að hafa almennari skírskotun til lesenda Hestsins okkar, en hrossabændur eru lítill hluti þeirra.

11. Því er haldið fram, að þessi fullyrðing sé röng og hið rétta sé, að stefnandinn Halldór hafi farið utan sem fulltrúi Ísen hf.

Um þetta þykir nægja að vísa til þess, að í fram lagðri skýrslu stefnandans Halldórs Gunnarssonar (dskj. nr. 5) segir: „...Íslensku samningsaðilarnir leituðu til Félags hrossabænda um stuðning til samningagerðar, og fór formaður markaðsnefndar F. hrb. (Halldór Gunnarsson, – innskot dómara) til Litháen 14.–18. maí. Farið var til búgarðs hins litháíska samningsaðila,

búgarðsins Krasuona ... Þar var búgarðurinn skoðaður og starfsemi hans metin, en þetta er einn stærsti búgarður í Litháen, um 3000 ha að stærð með um 190 starfsmönnum, 50 dráttarvélum, miklum húsakynnum og í alla staði góðum aðstæðum til að takast á við umrætt viðfangsefni. Lokið var við viljayfirlýsingu um samstarfssamning, sem síðan var notuð sem leiðbeining um frekari viðræður.“

12. Því er haldið fram, að hér sé um að ræða ýkjur, til þess fallnar að varpa rýrð á framtak stefnenda. Látið sé líta svo út sem þeir séu að reisa einhverjar „skýjaborgir“ og telji, að fyrirtækið muni „mala gull“ að sex árum liðnum. Áætlanir séu hins vegar raunsæjar, og sé vonast til, að sex árum eftir, að fjármagn fáið, verði fyrirtækið farið að skila einhverjum arði.

Það er álít dómsins með vísun til þess, að stefndi fjallar í grein sinni um umfang fyrirhugaðrar starfsemi og verulegan kostnað við að koma henni á fót, að sá skilningur sé nærtækari og eðlilegri, að hér sé skírskotað til þeirrar alkunnu staðreyndar, að til þess að standa undir verulegum fjárfestingum og fjármagnskostnaði þurfi ekki aðeins einhvern, heldur verulegan arð af viðkomandi starfsemi.

13. Af hálfu stefnenda er því haldið fram, að ummæli þessi og framsetning þeirra séu verulega röng. Halldór Gunnarsson sé ekki og hafi aldrei verið í stjórn Ísen hf., og auk þess sé erindisbréfið gefið út í samræmi við samþykkt stjórnar Félags hrossabænda. Hér sé um að ræða rangfærslu, brot á sæmdarrétti og brígl um svik stefnenda við Félag hrossabænda.

Um þetta þykir nægja að vísa til þess, að erindisbréfið liggur frammi í málinu og er auk þess tekið orðrétt upp í skýrslu stefnenda. Undirskrift þess er: „Fyrir hönd Félags hrossabænda, Halldór Gunnarsson, formaður markaðsnefndar Félags hrossabænda.“ Í málsgrein þeirri, sem hér um ræðir, er ekki gefið í skyn, að Halldór Gunnarsson sé í stjórn Ísen hf. eða að erindisbréfið sé ekki í samræmi við samþykkt stjórnar Félags hrossabænda.

14. Kröfugerð stefnenda er studd því, að rétt þýðing sé, eins og fram komi í skýrslu stefnenda: „Ræktun ísl. hesta í Litháen er tvímælalaust ágóðavænlegasta leiðin fyrir Litháen til að nýta haglandi sitt nú um stundir.“

Að því er séð verður, felst munur á þýðingum annars vegar í því, að skírskotun til nýtingar lands, sem er aftarlega í setningu í þýðingu stefnenda, er fremst í setningu í þýðingu stefnda, og að annars vegar er þýðingin „arðvænlegasta leiðin“, en hins vegar „ágóðavænlegasta leiðin“. Verður eigi séð, að hér sé um að ræða efnislegan mun. Þá mun til skýringar mega líta til þess, sem segir í formála stefnenda: „... Verkefnið mun þannig á stuttum tíma og án kostnaðar færa Litháum verulegan gjaldeyri, sem þeir hafa mikla þörf fyrir ...“.

Samkvæmt þessu er niðurstaða dómsins um öll framangreind ummæli, fjórtán talsins, sú, að engin þeirra séu ærumeiðandi eða óviðurkvæmleg eða að í þeim felist aðdróttun. Um ummæli undir tölulíðum 1 og 4 er því haldið fram undir fyrrsögninni „Málsástæður og önnur atvik“ í stefnu, að þau varði við 236. gr. hegningarlaga. Kröfugerð þeirra er hins vegar ekki þannig háttað, að efni séu til reifunar málsins að þessu leyti.

Stefnendur kveða aðdróttanir felast í myndatexta og millifyrirsögnum, sem tilgreind eru í II. kafla stefnu. Með þeim séu þeir gerðir tortryggilegir, svo að refsingu varði samkvæmt 235. gr. hegningarlaga.

„Hvað er að gerast í Litháen?“ er ekki myndatexti, heldur er þessi setning efst á bls. 25 sem yfirskrift hinnar eiginlegu fyrrisagnar greinar stefnda. Talið verður, að með þessum orðum sé athygli lesenda vakin á efni greinarinnar í samræmi við viðurkenndar venjur í blaðamennsku.

Millifyrirsögnin „Samkeppni við Íslendinga“ vísar til hugleiðinga um það, hvort ræktun íslenskra hrossa erlendis feli í sér samkeppni við íslenska hrossabændur, sem rækta hross til útflutnings á Íslandi, og er vitnað til ýmissa hrossabænda, „sem hafa komið fram á ritvöllinn að undanfögnu og tjáð sig um málið“.

Millifyrirsögnin „400 kúa fjós, rúm fyrir 1400 svín“ er byggð á tölulegum upplýsingum í 6. kafla skýrslu stefnenda. Hið sama er að segja um aðrar upplýsingar, sem eru í þeim kafla greinarinnar, s. s. um mannvirki, búsmala og fjölda starfsmanna Krasuona-býlisins.

Eigi er fallist á, að aðdróttun felist í framsetningu greindra orða, þ. e. yfirskriftar og millifyrirsagna greinarinnar „Gluggað í greinargerð“.

Stefndi Hjalti Jón Sveinsson þykir eigi hafa með umfjöllun sinni og þeirri gagnrýni, sem þar má greina, farið út fyrir þau mörk, sem sett eru rétti manna til tjáningarfrelsis samkvæmt 73. gr. stjórnarskrár lýðveldisins Íslands og 10. gr. Mannréttindasáttmála Evrópu, sbr. lög nr. 62/1994. Samkvæmt því og að öðru leyti með vísun til þess, sem rakið hefur verið hér að framan, er niðurstaða dómsins sú, að sýkna beri stefnda af kröfum stefnenda um ómerkingu ummæla og refsingu vegna þeirra á grundvelli 234. gr., 235. gr. og 241. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Af því leiðir, að einnig ber að sýkna hann af kröfu, sem fram er sett í IV. kafla stefnu, um greiðslu 150.000 króna til að kosta birtingu dómsins, sbr. 2. mgr. 241. gr. hegningarlaga.

Krafa um refsingu (sekt) fyrir að skýra opinberlega frá einkamálefnum. Refsikrafa stefnenda er reist á því, að stefndu hafi verið óheimilt að

skýra opinberlega frá ofangreindum bæklingi, þar sem um hafi verið að ræða einkamálefni, sbr. 129. gr. hegningarlaga. Þá verði það metið til refsipýngingar, að það efni, sem birt var, hafi verið klippt úr réttu samhengi, þannig, að það hafi gefið alranga mynd af efni bæklingsins. Sýknukrafa er m. a. rökstudd með því, að efni bæklingsins hafi verið kunnugt fjölda manna og þar að auki ekki verið merkt sem trúnaðarmál eða borið þess nokkur merki að ytra formi að vera leyndarskjal.

Frásögn stefnda Halldórs Gunnarssonar (sic) um fyrirtæki stefnenda felur ekki í sér uppljóstrun um einkamálefni þeirra í skilningi 229. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940. Ber þegar af þeirri ástæðu að sýkna hann af refsikröfu þessari.

Viðurkenning á broti á höfundarrétti.

Krafan er byggð á því, að efni umrædds bæklinga eða skýrslu sé samið af stefndum. Um sé að ræða hugverk þeirra, ákveðna ritsmið, til þess gerða að rökstyðja beiðni um lán úr Norræna fjárfestingarbankanum. Verkið hafi því notið höfundarréttar skv. 1. gr. laga nr. 73/1972. Gegn höfundarverki þeirra hafi einnig verið brotið með því, að tilteknir hlutar verksins hafi verið slitnir úr réttu samhengi og með röngum og skrumskældum þýðingum úr ensku.

Af hálfu stefndu er því mótmælt, að skýrsla stefnenda falli undir gildisvið höfundarlaga. Þá sé hún unnin í þágu íslensk-litháíska félagsins Ísasva. Stefndur hljóti að hafa unnið skýrsluna fyrir félagið og væntanlega sem starfsmenn þess. Í slíku vinnuréttarsambandi sé vafi um, hvar höfundarréttur liggi, sé á annað borð um hann að ræða.

Stefndur báru fyrir dóminum, að þeir hefðu samið skýrsluna á vegum Ísen hf., en fyrir Ísasva. Reifun málsins hefur ekki beinst að því að leysa úr því álítaefni, hverjum hugsanlegur höfundarréttur tilheyri.

Framangreind krafa felur í sér viðurkenningu á höfundarrétti stefnenda, án þess að við hana séu tengdar frekari kröfur í þessum þætti málsins. Stefndandi Halldór Gunnarsson er ekki réttur aðili að kröfunni, og þykir bera að sýkna hann með vísun til 2. mgr. 16. gr. laga nr. 91/1991.

Krafa um miskabætur.

Krafan er öðrum þræði reist á ætluðum brotum á meiðyrðalöggjöf, og er um úrlausn hennar á þeim grunni vísað til sýknu, sem þegar hefur verið kveðið á um í dómi þessum.

Að hinu leytinu er miskabótakrafan reist á því, að stefndu hafi „raskað höfundarrétti stefnenda með ólögmætri háttsemi í skilningi 2. málsgreinar 56. greinar laga nr. 73/1972, höfundarlaga, þar sem meðal annars 1. málsgrein 3. greinar höfundarlaga og 2. málsgrein 4. greinar sömu laga hafi ver-

ið brotnar á stefndum, þar sem stefndu hafi verið óheimilt að birta útdrátt úr bæklingnum, sem geymi einkamálefni, sem verði ekki gerð opinber nema með leyfi stefnenda“.

Sýknukrafa er rökstudd með því, að með öllu sé ósannað, að stefnendur hafi beðið tjón vegna umfjöllunar stefnda Hjalta Jóns í tímaritinu Hestinum okkar.

Sýkna ber stefnda Hjalta Jón Sveinsson af kröfu um miskabætur þegar með vísun til þess, að ekki hafi verið gert líklegt, að stefnendur hafi orðið fyrir tjóni, miska, af umstefndum skrifum hans um skýrslu stefnenda, sem víða hafði farið og verið til umræðu manna á meðal og á opinberum vettvangi.

Niðurstaða dómsins er samkvæmt framangreindu sú, að sýkna ber stefndu af öllum kröfum stefnenda. Dæma ber stefnendur óskipt til að greiða stefndu alls 300.000 krónur í málskostnað.

Mál þetta dæmir Sigurður Hallur Stefánsson héraðsdómari.

D ó m s o r ð:

Stefndu, Hjalti Jón Sveinsson, Björn Eiríksson og Bókaútgáfan Skjaldborg hf., eru sýknaðir af kröfum stefnenda, Reynis Sigursteinssonar og Halldórs Gunnarssonar.

Stefnendur greiði stefndu óskipt 300.000 krónur í málskostnað.
